

Opis alternatywny quizu „120 lat Jaworzna. Nasze miasto i jego skarby z przeszłości. Zgadnij jakie mamy i skrzętnie ukrywamy.”

Slajd 1. Tło: jasnozielone. W lewym górnym rogu slajdu widnieje herb miasta Jaworzna, czyli dwóch drwali ścinających jawor. W prawym górnym rogu znajduje się pocztówka jaworznickiego rynku z 1905r. z widokiem na kościół św. Wojciecha. Po przeciwnej stronie widać pocztówkę z aktualnym wizerunkiem rynku z kolegiatą. W prawym dolnym rogu znajduje się gęsie pióro. Tekst: 120 lat Jaworzna. Nasze miasto i jego skarby z przeszłości. Zgadnij jakie mamy i skrzętnie ukrywamy. Start. Slajd 2. Tło: zdjęcie wzgórza z krzyżem i sosną. Pytanie: Gdzie góruje krzyż z tablicą o treści: „Miejsce upamiętniające działalność patriotyczną ks. Stanisława Stojałowskiego w latach 1900-1911 w Jaworznie - Przyjaźniacy - 14 września 1991 r.”? Odpowiedzi: na wzgórzu Grodzisko, na Pańskiej Górze, na wzgórzu Równa Górka. Prawidłowa odpowiedź: na wzgórzu Równa Górka. W razie udzielenia błędnej odpowiedzi na którekolwiek pytanie, pojawi się komunikat: Pomyłka. Spróbuj ponownie. Slajd 3. Tło bez zmian, portret księdza w sutannie, fotografia tablicy umieszczonej pod krzyżem z nieczytelnym napisem. Tekst: Krzyż upamiętniający działalność patriotyczną ks. Stanisława Stojałowskiego, w latach 1900-1911, w Jaworznie góruje na wzgórzu Równa Górka. Ksiądz Stanisław Stojałowski był jednym z prekursorów ruchu ludowego i chrześcijańsko-społecznego. Slajd 4. Tło: drzewa liściaste. Pytanie: Który pomnik wzniesiono w 1910 roku? Odpowiedzi opatrzone zdjęciami: pomnik księdza Stanisława Stojałowskiego, pomnik Tadeusza Kościuszki w kształcie obelisku z miniaturką jego popiersia, kamienny pomnik Grunwaldu z orłem na czele. Prawidłowa odpowiedź: Pomnik Grunwaldu. Slajd 5. Tło: Pomnik Grunwaldu w Szczakowej. Tekst: Pomnik Grunwaldu wzniesiono w 1910 r. na cześć uczczenia pięćsetnej rocznicy zwycięstwa wojsk polskich nad wojskami krzyżackimi pod Grunwaldem. Pomnik Grunwaldu jest najstarszym pomnikiem w Jaworznie. Slajd 6. Tło: drzewa liściaste, zdjęcia: Pomnik Żołnierzy Armii Krajowej, Pomnik Ofiar Strajku, Pomnik Ofiar Faszyzmu. Pytanie: Komu poświęcony jest tekst: "Cześć bohaterom poległym w walce z faszyzmem polskim o poprawę bytu klasy robotniczej (...)" na tablicy pamiątkowej pomnika znajdującego się przy ul. Krakowskiej na styku z ul. Sportową? Odpowiedzi: żołnierzom Armii Krajowej, ofiarom Strajku, ofiarom Faszyzmu. Prawidłowa odpowiedź: Ofiarom Strajku. Slajd 7. Tło: Pomnik Ofiar Strajku. Tekst: Przy ul. Krakowskiej, na styku z ul. Sportową, stoi pomnik Ofiar Strajku z tablicą pamiątkową, na której umieszczono tekst: "Cześć bohaterom poległym w walce z faszyzmem polskim o poprawę bytu klasy robotniczej (...)". Strajk miał miejsce w 1931 r. Slajd 8. Tło: wieżowce i rondo z kierunkowskazem na Kraków. Pytanie: Komu poświęcony jest pomnik znajdujący się na Osiedlu Stałym przy ulicy Grunwaldzkiej, przy trasie E22 z Katowic do Krakowa? Odpowiedzi: ofiarom hitleryzmu, ofiarom strajku, ofiarom faszyzmu. Prawidłowa odpowiedź: ofiarom hitleryzmu. Slajd 9. Tło: fotografia omawianego pomnika. Tekst: Pomnik znajdujący się na Osiedlu Stałym przy ulicy Grunwaldzkiej to zbiorowy grób ofiar hitleryzmu. Grób zbiorowy ofiar hitleryzmu to gład w kształcie litery V ułożony na ażurowej podstawie. Znajduje się na nim tablica z napisem: „Ofiarom hitleryzmu 1939-1945.” Pomnik stoi na zbiorowym grobie pochowanych w tym miejscu 42 więźniów niemieckiego podoboju Neu-Dachs, zamordowanych 17 stycznia 1945r. Slajd 10. Tło:

Jaworzno z lotu ptaka. Pytanie: W jakiej dzielnicy Jaworzna stoi Pomnik Poległych w Walce za Wolność i Lud? Odpowiedzi: w Ciężkowicach, w Dąbrowie Narodowej, w Byczynie.

Prawidłowa odpowiedź: w Byczynie. Slajd 11. Tło: fotografia omawianego pomnika. Tekst: Pomnik Poległych za Wolność i Lud, w kształcie obelisku z orłem na szczycie, stoi w centrum Byczyny, przy trasie E22. Pomnik poświęcony jest pamięci zaangażowania społeczeństwa Byczyny w czyn zbrojny przeciwko okupantowi niemieckiemu. Slajd 12. Tło: Drzewo liściaste.

Pytanie: Jaki pomnik stoi w Byczynie przy ul. Baranowskiego nad strumieniem Byczynka? Odpowiedzi opatrzone zdjęciami: Mogiła Nieznanych Żołnierzy Wojska Polskiego 1939 roku, Mogiła Nieznanego Żołnierza Wojska Polskiego 1939 roku, Pomnik Gwardzistów. Slajd 13.

Tło: Pomnik Gwardzistów w postaci prostokątnego nagrobka, zdjęcie strumienia Byczynka.

Tekst: Mały pomnik „Gwardzistów” jest poświęcony partyzantom wchodzącym w skład Gwardii Ludowej Polskiej Partii Ludowej. Na tablicy pomnika umieszczono informację, że tu zginęli w roku 1943: Władysław Palka żołnierz Armii Ludowej 5 obwodu im. Jarosława Dąbrowskiego, działacze: Piotr Palka i Józef Koziarz w 1944 roku. Slajd 14. Tło: Drzewo liściaste. Pytanie: Jaki pomnik wzniesiono z inicjatywy Konstantego Ostrowskiego?

Odpowiedzi opatrzone zdjęciami: Pomnik Ofiar Faszyzmu w Dąbrowie Narodowej, Pomnik 700-lecia Jelenia, Pomnik Bohaterów Jelenia w kształcie obelisku ze stożkowym zakończeniem. Slajd 15. Tło: pomnik na rynku w Jeleniu. Tekst: Z inicjatywy Konstantego Ostrowskiego, kierownika Szkoły Podstawowej nr 21, został wzniesiony w centrum Jelenia Pomnik 700-lecia Jelenia. W 1964 r. mieszkańcy Jelenia obchodzili dwie rocznice: 1000-lecie powstania Państwa Polskiego i 700-lecie istnienia Jelenia. Slajd 16. Tło: malowana pocztówka ukazująca styk Białej i Czarnej Przemszy z widokiem na obelisk Bismarcka. Napis: Dreikaiserecke b. Myslowitz, Russland, Österreich. Pytanie: Gdzie w Jaworznie znajduje się słup graniczny Cesarstwa Austro-Węgierskiego? Odpowiedzi: w Jeleniu, w Ciężkowicach, w Byczynie. Prawidłowa odpowiedź: w Jeleniu. Slajd 17. Tło: niewielki słup z kamienia z wyżłobioną koroną cesarstwa austriackiego. Zachowany słup graniczny Cesarstwa Austro-Węgierskiego znajduje się w Jeleniu. Słup graniczny dotyczy Trójkąta Trzech Cesarzy - miejsca, w którym pomiędzy 1846r. a 1915r. zbiegały się granice trzech mocarstw rozbiorowych Polski - Rosji, Austrii i Prus. Punkt ten położony jest u zbiegu Białej i Czarnej Przemszy, które tworzą tu trójkąt. Słup graniczny to słup pomiędzy Austrią a Prusami. Slajd 18. Tło: Pomnik Kolejarzy to aluminiowy krzyż z koroną z drutu kolczastego, przed nim jest czaszka osadzona na okrągłej, szerokiej stopie. Pytanie: Jak inaczej nazywa się tzw. Pomnik Kolejarzy w Szczakowej przy ul. Jagiellońskiej, nad rzeką Kozi Bród? Odpowiedzi: Pomnik Partyzantów, Pomnik Nieujarzmionych, Pomnik Powieszonych. Odpowiedź prawidłowa: Pomnik Powieszonych. Slajd 19. Tło: bez zmian. Tekst: Pomnik Kolejarzy w Szczakowej znany jest także pod nazwą Pomnik Powieszonych. Pomnik poświęcony jest kolejarzom w Szczakowej, powieszonym 14 stycznia 1942r. przez okupanta niemieckiego za częste przeciwstawianie się mu oraz branie udziału w akcjach sabotażowych. W tym miejscu, 29 kwietnia 1944 roku, Niemcy powtórzyli egzekucję wieszając 6 kolejarzy z Długoszyna. Slajd 20. Tło: Szpaler drzew liściastych. Na tle widać pomnik, czyli postument, na którym twórca umieścił popiersie anioła z rozpostartymi skrzydłami. Pytanie: Kto zaprojektował i wykonał

Pomnik Nieujarzmionych w Wilkoszynie? Odpowiedzi: Zygmunt Brachmański, Stanisław Hochuł, Stanisław Słodowy. Prawidłowa odpowiedź: Stanisław Słodowy. Slajd 21. Tło: bez zmian. Zdjęcie: pracujący nad rzeźbą starszy pan w białym fartuchu. Tekst: Pomnik Nieujarzmionych poświęcony poległym w walce o wolność, równość i sprawiedliwość społeczną w Wilkoszynie jest autorstwa rzeźbiarza Stanisława Słodowego. W 1978r. Stanisław Słodowy, rzeźbiarz i profesor Politechniki Śląskiej w Katowicach wykonał pomnik według koncepcji plastycznej Adama Styrylskiego. Wybitny rzeźbiarz zmarł w 2018r. Slajd 22. Tło: Tablica upamiętniająca. Pytanie: Na budynku której Szkoły Podstawowej w Jaworznie znajduje się tablica Poległych Nauczycieli? Odpowiedzi: Szkoły Podstawowej nr 6, Szkoły Podstawowej nr 4, Szkoły Podstawowej nr 1. Prawidłowa odpowiedź: Szkoły Podstawowej nr 1. Slajd 23. Tło: korytarz szkolny, zdjęcie: tablica pamięci z napisem: „Nauczycielom miasta Jaworzna poległym w walce z hitlerowskim okupantem. Społeczeństwo miasta.” Tekst: Tablica Poległych Nauczycieli znajduje się na budynku Szkoły Podstawowej nr 1 przy ul. Matejki. Tablica poświęcona jest nauczycielom poległym w latach 1939-1945 w walce z hitlerowskim okupantem. Slajd 24. Tło: tablica pamiątkowa umieszczona na ceglanej ścianie. Pytanie: Na ścianie którego budynku znajduje się tablica pamięci lotnika podpułkownika Karola Pniaka? Odpowiedzi: Atelier Kultury, Centrum Kultury Archetti, Miejskie Centrum Kultury i Sportu. Prawidłowa odpowiedź: Atelier Kultury. Slajd 25. Tło: siedziba Atelier Kultury, budynek z czerwonej cegły. Zdjęcie: tablica pamiątkowa majora Karola Pniaka. Tekst: Wykonana z brązu tablica, poświęcona pamięci lotnika podpułkownika Karola Pniaka, znajduje się na ścianie budynku Atelier Kultury. Tablica została wmurowana 10 maja 1998r., jest poświęcona jego zasługom, odwadze i bohaterstwu w walce o wolną i niepodległą Polskę w czasie II wojny światowej. W 2020r. pośmiertnie awansowano majora Karola Pniaka na podpułkownika. Slajd 26. Tło: obraz Matki Boskiej Passawskiej z dzieciątkiem, które przytuła do swojego policzka. Pytanie: W jakim kościele w Jaworznie znajduje się obraz Matki Boskiej Passawskiej? Odpowiedzi: w Kościele św. Elżbiety w Szczakowej, w Kościele Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Ciężkowicach, w Kolegiacie św. Wojciecha i św. Katarzyny w Jaworznie. Prawidłowa odpowiedź: w Kolegiacie św. Wojciecha i św. Katarzyny w Jaworznie. Slajd 27. Tło: Kolegiata św. Wojciecha i św. Katarzyny w Jaworznie, zdjęcie: obraz Matki Boskiej Passawskiej. Tekst: Obraz Matki Boskiej Passawskiej znajduje się w Kolegiacie św. Wojciecha i św. Katarzyny w Jaworznie. Obraz powstał w 1666 r. w Neapolu. Został sprowadzony z Włoch, za sprawą ówczesnego proboszcza parafii św. Wojciecha wsi Jaworzno, ks. Aleksandra Grocholickiego. Slajd 28. Tło: widok na kolegiatę św. Wojciecha i Katarzyny nocą, z podświetlonym witrażem przedstawiającym patrona. Pytanie: Kto zaprojektował witraż ze św. Wojciechem z Kolegiaty św. Wojciecha i św. Katarzyny w Jaworznie? Odpowiedzi: Zbigniew Biel, Jerzy Skąpski, Jan Fejkiel. Prawidłowa odpowiedź: Jerzy Skąpski. Slajd 29. Tło: widok na podświetlony witraż, zdjęcie starszego mężczyzny z siwą brodą przy witrażu w Krakowie. Tekst: Autorem witrażu z Kolegiaty św. Wojciecha i św. Katarzyny jest Jerzy Skąpski. Największy witraż w Europie o wymiarach 177m² na 18,5 m² z postacią św. Wojciecha w tiarze, z wiosem i z krzyżem w dłoniach, powstał w pracowni Anny i Ireneusza Zarzyckich w Krakowie, w 1997 roku, z okazji tysiąclecia śmierci św. Wojciecha.

Jerzy Skąpski zmarł 17 maja 2020 r. w Krakowie. Slajd 30. Tło: tablica pamiątkowa z napisem: W tej kamienicy w latach 1921-1942 mieściła się drukarnia Abrahama Silberberga. Pamięci członków rodziny Silberbergów, ich życia, wypędzenia i zagłady w czasie Holokaustu. Pytanie: Gdzie znajduje się tablica pamiątkowa Abrahama Silberberga? Odpowiedź: na rynku w Szczakowej, na rynku w Jaworznie, na rynku w Jeleniu. Prawidłowa odpowiedź: na rynku w Jaworznie. Slajd 31. Tło: bez zmian. Zdjęcie: wizerunek Abrahama Silberberga z siwą długą brodą w kapeluszu. Tekst: Tablica pamiątkowa drukarza Abrahama Silberberga znajduje się na kamienicy nr 10 na rynku w Jaworznie. Abraham Silberberg (1876-1941) był nie tylko drukarzem, ale także działaczem społecznym angażującym się prężnie w sprawy jaworzniackiej mniejszości żydowskiej. W czasie II wojny światowej, w wyniku rozwiązywania kwestii żydowskiej, zginął prawie cały klan Silberbergów. Sam Abraham Silberberg zmarł w 1941r. w Jerozolimie. Slajd 33. Gratulacje! Slajd 34. Bibliografia: 1. Kempieński, Cz.: Kartki z dziejów Jaworzna. Nowakowski, St.: Miejsca Pamięci i Pomniki Miasta Jaworzna, Zeszyty Historyczne Miasta Jaworzna. Stanek, B.: Abraham Silberberg (1876-1941) W: Jaworzniacki Słownik Biograficzny. 4. Trzemielewski, R. (red.), tekst M. Koba: Szlaki Rowerowe w Jaworznie. Wykaz zdjęć: 1. Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie. 2. Muzeum Miasta Jaworzna (autor zdjęć Sylwia Słotwińska) 3. Wikipedia (domena publiczna) Slajd: 21 - zdjęcie profesora i rzeźbiarza Stanisława Słodowy - zgoda redakcji "Nowiny Gliwickie", 13.09.2021. Slajd: 29 - zdjęcie Jerzego Skąpskiego - zgoda redakcji "Kraków nasze miasto", 13.09.2021. Slajd: 31. zdjęcie Abrahama Silberberga - zbiory prywatne Barbary Stanek. Slajd 35. Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie, Dział Informacji Regionalnej, Opracowanie: Karin Wawrzynek, 2021, logotyp: Miejska Biblioteka Publiczna. Rozpocznij ponownie.